

Nr 452

Av herr Blomquist m. fl., om ordinariesättning av ytterligare lärartjänster vid folkhögskolorna.

(Lika lydande med motion nr 523 i Andra kammaren)

I sina petita inför budgetåret 1969/70 har skolöverstyrelsen anfört följande:

I prop. 1957: 183 föreslog departementschefen vissa sedermera av riksdagen godkända grunder för bestämmande av antalet ordinarie lärartjänster i läroämnena inom det allmänna skolväsendet, innebärande bl. a. att antalet ordinarie lärare vid de kommunala realskolorna och praktiska kommunala realskolorna skulle uppgå till 80 % och vid övervägande delen av de allmänna läroverken och de kommunala flickskolorna samt på försöksskolans högstadium till 90 %. Antalet ordinarie lärartjänster vid folkhögskolorna är 54 %. En ökning av antalet ordinarie ämneslärartjänster i sådan omfattning att ca 70 % av antalet heltidsanställda lärare kommer att vara ordinarie under arbetsåret 1971/72 finner SÖ rimlig. SÖ föreslår därför att 40 icke-ordinarie tjänster utbyts mot ordinarie bå 1969/70. Kostnaderna härför utgör sammanlagt ca 330 000 kr., varav 90 % inräknats i förskott.

Folkhögskolans elevantal har kontinuerligt ökat för varje år sedan 30-talet. Då de årskullar som nu nått upp i folkhögskoleåldern är mindre än tidigare års innebär detta att folkhögskolan tillförts en allt större procentuell andel. Samtidigt har verksamheten utsträckts under en längre period av året. Ökningen enbart under åren 1966/67 och 1967/68 motsvarar cirka 15 skolor av normalstorlek. (En skola av normalstorlek genomför 3 400 elevveckor per år = 100 elever under 34 veckor.) Statsbidrag har under samma period utgått till två nya skolor.

De nya statsbidragsbestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 1967 och som var baserade på riksdagens bifall till prop. 1966: 42, räknade med en minskning av antalet lärarkrafter, detta på grund av minskad lärartäthet. Under perioden 1967—1969 förutsattes antalet lärare minska med 50 heltidstjänster. På grund av den ökade elevtillströmningen har i stället under samma period, trots den reducerade lärartätheten, antalet lärare som är heltidsanställda ökat med 50. Det betyder att folkhögskolan i dag har 100 lärare mer än vad riksdagen räknade med vid behandlingen av prop. 1966: 42. Ingen ny ordinarie lärartjänst har sedan dess tillförts folkhögskolan. Det innebär att det av skolöverstyrelsen ovan angivna procenttalet för 1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 3 saml. Nr 452—463*

ordinarie lärartjänster, 54 %, redan är inaktuell. Av antalet heltidsanställda ämneslärare vid folkhögskolan är nu mindre än hälften ordinarie.

Antalet ordinarie ämneslärartjänster är i dag 376. Normalt sett blir ca 13 tjänster lediga per år. Antalet icke-ordinarie lärare som redan nu är eller inom den närmaste tiden kommer att bli behöriga till ordinarie tjänst är 390. Följaktligen kommer det att dröja 30 år innan samtliga dessa lärare vunnit befordran. I statsverkspropositionen (bil. 10, s. 9) förutskickas att riksdagen kommer att föreläggas förslag om lärarutbildning vid bl. a. folkhögskolan. Statistiskt sett kommer de först utexaminerade lärarna från denna nya linje att kunna påräkna ordinarie anställning vid folkhögskola år 2000.

Allra värst drabbas de under 1960-talet inrättade folkhögskolorna. Dessa har som regel vardera två ordinarie lärartjänster, vilka är besatta för årtionden framåt. Dessa skolor har följaktligen inga möjligheter att hävda sig i konkurrensen om yngre, välmeriterade lärare.

Då skolöverstyrelsen beräknat kostnaden för utbyte av 40 icke ordinarie tjänster mot ordinarie har man icke tagit hänsyn till 1966 års förhandlingsresultat, då befodringsgången dels höjdes, dels avkortades för icke ordinarie vid folkhögskola. Dessa placeras efter 3 1/2 år i U 15. För erhållande av ordinarie tjänst erfordras 4 tjänsteår. Statsverkets merkostnader blir alltså skillnaden mellan U17 och U15, icke mellan U17 och U13, som skolöverstyrelsen antagit. Merkostnaden räknat efter ortsgrupp 4 blir då drygt 174 000 kronor och icke 330 000 kronor. För budgetåret 1969/70 blir den reella merkostnaden än mindre, då det övervägande flertalet av de lärare som skulle bli befodrade redan är placerade i U15/16. Sannolikt blir det frågan om ett belopp understigande 100 000 kronor, en — mot bakgrunden av i statsverkspropositionen äskade 61,3 milj. kronor — synnerligen blygsam summa.

Med hänvisning till vad som här ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta om att 40 icke-ordinarie ämneslärartjänster vid folkhögskolan utbyts mot ordinarie budgetåret 1969/70.

Stockholm den 28 januari 1969

Per Blomquist (m)

Arne Geijer (s)

Thorsten Larsson (cp)

Rolf Wirtén (fp)